

Základní škola praktická Halenkov

VY_32_INOVACE_01_03_19

Polednice – práce s texty

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.3185
Klíčová aktivita	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Zařazení učiva v rámci ŠVP	Český jazyk 9. roč.
Ověřeno	10. 5. 2013
Název DUMu	Polednice – práce s texty
Anotace	Žáci srovnávají klasické dílo K. J. Erbena a parodií J. Suchého
Autor	Mgr. Pavel Krůžela
Očekávaný výstup	Žáci se seznámí s klasickou poezií na základě její parodie
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Použitý zdroj	http://i.idnes.cz/11/111/cl6/OB3f0127_erben.jpg http://cs.wikipedia.org/wiki/Polednice_%28Kytice%29 http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/10324803680/foto09/211562261500040_suchy.jpg http://www.mimibazar.cz/vtip.php?id=17063

Polednice – práce s texty (srovnání klasické poezie s její parodií) – český jazyk 9. roč. ZŠ praktická

Jméno:.....

- **Přečti si báseň Polednice ze sbírky Kytice od [Karla Jaromíra Erbena](#).**

Karel Jaromír ERBEN (*7. 11. 1811 - †21. 11. 1870)

Polednice ([Kytice](#))

U lavice dítě stálo,
z plna hrdla křičelo.
"Bodejž jsi jen trochu málo,
ty cikáně, mlčelo!"

Poledne v tom okamžení,
táta přijde z roboty:
„A mně hasne u vaření
pro tebe, ty zlobo, ty!"

Mlč! Hle husar a kočárek -
hrej si! - tu máš kohouta!" -
Než kohout, vůz i husárek
bouch, bác! Letí do kouta.

A zas do hrozného křiku -
"I bodejž tě sršeň sám - !
Že na tebe, nezvedníku,
Polednici zavolám!"

Pojď si proň, ty Polednice,
pojď, vem si ho, zlostníka!" -
A hle, tu kdos u světlice
dvěře zlehka odmyká.

Malá, hnědá, tváři divé
pod plachetkou osoba;
o berličce, hnáty křivé,
hlas - vichřice podoba!

"Dej sem dítě!" - "Kriste Pane,
odpusť hříchy hříšnici!"
Divže smrt ji neovane,
Ejhle tu' - Polednici!

Ke stolu se plíží tiše
Polednice jako stín:
matka hrůzou sotva dýše,
dítě chopíc na svůj klín.

A vinouc je, zpět pohlíží -
běda, běda dítěti!
Polednice blíž se plíží,
blíž - a již je v zápětí.

Již vztahuje po něm ruku -
matka tisknouc ramena:
"Pro Kristovu drahou muku!"
klesá smyslů zbavená.

Tu slyš: jedna - druhá - třetí -
poledne zvon udeří;
klika cvakla, dvěře letí -
táta vchází do dveří.

Ve mdlobách tu matka leží,
k nadržám dítě přimknuté:
matku vzkřísil ještě stěží,
avšak dítě - zalknuté.

➤ Nyní si přečti parodii na Polednici od autora [Jiřího Suchého](#).

Jiří SUCHÝ (*1. 10. 1931)

Polednice

U lavice dítě stálo,
z plna hrdla zpívalo.
Na tranzistor k tomu hrálo,
do rytmu se kývalo.

Hudba kvičí nervy ničí,
nepeče se pečeně.
Cosi syčí na vařiči,
matka křičí zděšeně.

Mléko prchá! Běda, běda!
Nateklo mi do boty,
táta bude bez oběda!
Pro tebe ty zlobo, ty!

Zanech řvaní moje zlato.
Hraj si, tu máš kohouta!
Jedva, matka dořekla to
Bouch bác! Letí do kouta.

Podlily se krví oči,
povalené matičce.
Pozvedne se, povyskočí
a pak řekne kratičce.

Pojď si proň, ty Polednice
pojd', vem si ho tuláka
stojí, stojí u lednice,

nepracuje, huláká.

Malá, bledá, tváře divé,
pod plachetkou osoba.
Škytá, heká, prská, plive,
vichřici se podobá.

Vlivem síly odstředivé
plachetka když zvedne se,
odhalí se hnáty křivé,
Bože, to je recese!

Kde se vzala bledá má
pod plachetkou perzóna,
dodnes nevím, proč mi dala
dvojitýho nelsona.

A pak řekla: „Naval dítě
nekoukej tak zarytě!“
Na ta slova začla hbitě
honit dítě po bytě.

Když pak celá rozechvělá
dítě v rohu lapila,
pozval jsem jí, kdyby chtěla,
by se se mnou napila.

Nejprve se upejpala,
pak se vrhla na whisky.
Pro mě v domě nenechala
nic než prstů otisky.

Od té doby dnes a denně
jak poledne udeří,
malá, bledá neprodleně
narve se mi do dveří.

Vypije mi slivovici
vypije i petrolej,
proto nikdy Polednici
na dítě si nevolej.

- Přečti si obě znovu básně.
- Porovnej obě básně.
- Jsou obě ukázky stejné, v čem se zásadně liší?
- Odehrávají se ve stejné době?
- Vystupují tam stejné postavy?
- Vypiš všechny postavy z obou ukázek.
- Dopadnou na závěr obě stejně?
- Poslechni si ukázku druhé verze básně.
- Najdi základní informace o každém autorovi obou „Polednic“ (K. J. Erben, J. Suchý)

Opakování mluvnice:

- V ukázkách najdi a vypiš všechna slova nespisovná.
- Najdi dvojslabičné, trojslabičné nebo i víceslabičné slovo. Které má nejvíce slabik?

➤ Z ukázek najdi a vypiš 3 podstatná jména ke každému rodu a urči i jednotlivé vzory.

➤ Najdi a napiš 5 přídavných jmen.

➤ Vypiš 3 slovesa v minulém čase. Najdi neurčitek.

➤ Zkus vysvětlit význam těchto slov a nahraď je slovy se stejným významem:

- okamžení -
- robota -
- upejpala -
- perzóna -
- tranzistor -
- zalknuté -
- jedva -
- dýše -

➤ Najdi a vypiš slova s předponou vy/vý.

➤ **Odůvodni psaní i/y v těchto slovech:** odmyká, zarytě, plive, hbitě, syčí, vinouc, smyslů, napila, vichřice, blíž, kývalo, lavice, tiše, škytá, nikdy, kdyby, vypije.